

Valg av samfunnsretning

Taler
Raymond Johansen

Dato
1 mai 2011

Sted
Skien

1 Kjære venner!

5 I går kom jeg hjem etter et besøk i Tunis. Og det står klarere for meg nå enn noen gang: I dette øyeblikk - når vi er samlet her til feiring av arbeidernes dag 1. mai - forandres verden, slik vi kjenner den.

10 Det vi markerer i dag, kampen for demokrati, velferd og arbeiderrettigheter - det er også kjernen i det folk i Midt-Østen og Nord-Afrika kjemper for.

Ønsket om å ha innflytelse på eget liv og fremtid. Ønsket om å få sin stemme hørt.

15 Kravene om demokratiske reformer og medbestemmelse slo beina under de autoritære regimene i Tunisia og Egypt. Flere kan følge. Syria og Jemen vakler, og i Libya er Gadaffi villig til å ofre sivilbefolkningen for egne interesser.

20 I enkelte land, hvor korrupsjon kan være en levevei, kontrollerer en håndfull familier så godt som alle økonomiske ressurser. De har de beste husene, den beste utdannelsen, de flotteste bilene og en grenseløs tilgang på luksusvarer. Men én ting har de ikke skjønt. At deres skjebne avhenger av hvordan de øvrige 99 % av befolkningen har det. For store ulikheter skaper urolige samfunn. Og ufrihet.

25 Og nå ser vi det klart: Over hele regionen ser vi at befolkningen som over tiår har vært utsatt for undertrykkelse og maktmisbruk har fått nok. De krever mer.

Vi ser ungdom som tørster etter en utdannelse, en jobb, et liv uten korrupsjon. Vi ser mennesker som drømmer om en fair sjanse og en bedre framtid. De må

vite at det er framtid! De må kunne leve sine liv der de helst ønsker. De må slippe å flykte til en usikker skjebne i Europa.

35 Denne utviklingen er i nær slekt med andre bølger der folk har krevd frihet, likhet og brorskap. Noen brå med store endringer på kort tid. Andre som en jevn utvikling. Demokratibølgen etter Sovjetunionens fall. Eller den langvarige kampen her hjemme som løftet arbeiderklassen, og ga vanlige folk bedre livs- og arbeidsvilkår.

40 Men revolusjonene i Nord Afrika og Midtøsten springer ut av regionen selv. Og utviklingen må styres fra regionen. Vi må støtte demokratibevegelsene som nå formes med klokskap - med kunnskap og ydmykhet.

45 Ikke med vestlig arroganse. Det er prøvd før, med Irak krigen som det grelleste eksemplet på en fullstendig forfeilet politikk.

Det som skjer i regionen, må også få følger for det palestinske folk som lenge har kjempet mot okkupasjonen og for en selvstendig stat.

50 Fortsatt lever over fire millioner statsløse palestinske flyktninger ulike steder i Midt-Østen, etter 62 år i eksil. Svært mange av dem føler seg tilsidesatt i de storpolitiske prosessene.

55 Derfor er det på sin plass at Folkehjelpas 1. mai-aksjon i år går nettopp til de palestinske flytningene. Norsk Folkehjelp er til stede i flyktningleirene i Gaza, Vestbredden og Libanon og arbeider for å gi palestinerne rettferdighet og frihet. Så støtt opp om Folkehjelpas aksjon!

60 Arbeiderpartiets og fagbevegelsens historie er en historie om frihetskamp. Og deltakelse. Det går som en rød tråd fra valgplakaten i 1933 med påskriften: "Hele folket i arbeid" og til dagens "Alle skal med".

65 Det har vært en kamp for frihet til å få arbeide. Frihet til å kunne brøfø familien selv om du blir syk. Friheten ved å ha egen bolig. Frihet til ikke å bli diskriminert som kvinne.

70 Og vi har fått til mye. Vår måte å skape, dele og leve på gjør Norge til et godt land å bo i for de aller fleste. Den sosialdemokratiske modellen har vært en suksess.

Og en av de viktigste suksesskriteriene er at vi har hatt en ansvarlig fagbevegelse.
75 Som har hatt et bredt fokus. Som i tillegg til å kjempe for medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår, har vært opptatt av å sikre finansieringen av velferden. Opptatt av at norsk økonomi ikke skal sette eksportnæringene i fare. Og som alltid har vist solidaritet med de som står utenfor arbeidslivet - medlemmer eller ikke av fagbevegelsen. For fagbevegelsen i Norge vet at arbeid og velferd henger nøye
80 sammen.

For i tillegg til den personlige fortvilelsen en opplever ved å gå uten arbeid, er arbeidsledighet et samfunnsmessig nederlag. For vi trenger flere lærere for å gjøre skolene bedre. Flere sykepleiere for å gi bedre omsorg til stadig flere eldre.
85 Og vi trenger flere gründere, flere håndverkere og flere industriarbeidere for å sikre finansiering av velferden. Vi lever av hverandres arbeid.

REC Wafer på Hærøya produserer silisium til solcellepaneler. Denne bedriften og de flere hundre ansatte der gir et svært viktig bidrag til utvikling av fornybar
90 energi. På samme måte er Norcem i Brevik i verdensklassen hva gjelder ny, miljøvennlig teknologi innen sementproduksjon. Verdiskaping. De trekker verden framover. Men i tillegg bidrar de til å finansiere vår felles velferd.

Vi må skape før vi kan dele.
95

Derfor er årets slagord 1. mai: Arbeid gir velferd.

100 250 000 på 5 år.
Det er 50 000 i året.
960 i uka.
Eller 137 om dagen.

105 Så mange flere arbeidsplasser har det blitt i Norge siden den rødgrønne regjeringen tok over.
2/3 har kommet i privat sektor.

110 I en periode hvor verdensøkonomien sliter. Hvor de fleste regjeringer strever med svært høy ledighet. Har vi opplevd en jevn marsj inn i arbeidslivet. Det sier mye om den skaperkraften som ligger hos norske gründere.

Men det sier også noe om at den sosialdemokratiske politikken for verdiskaping
115 virker!

For dere, når de borgerlige forsøker å påstå at det ikke skapes noe i Norge. At det er vanskelig å drive bedrifter her. Da er det mot bedre vitende.

120 Høyresidens passive næringspolitikk og ensidige ideologiske fokus på skattelett ga ikke spesielt stor vekst og utvikling i Norge.

125 Faktisk så var antallet nye arbeidsplasser i Norge i perioden 2001 til 2005 bare 25 000.

En tiendedel av det antallet som har kommet etter 2005.

130 Og dette er altså det høyresiden kan slå seg på brystet med når de fremstiller det som om den rødgrønne regjeringen og norsk fagbevegelse er en trussel for verdiskaping og vekst.

Den virkelige trusselen for arbeidsplassene rundt omkring i Norges land er jo de
135 enorme summene Frp ønsker å bruke fra oljefondet - samtidig som de vil gi skattelett til de rikeste for mange titalls milliarder!

Det ville gitt en overopphetet økonomi og truet eksportindustrien.

140 Og det ville gitt massive kutt i offentlig sektor. Mange ville miste jobben også der.

Og dere: Det er jo nettopp fordi vi har hatt en ansvarlig oljepengebruk i gode tider, at vi har hatt en stabil økonomi og kunne bruke ekstra mye når krisa satte
145 inn.

150 Dette er ikke å vinne i lotto! Regjeringa har ikke fylt ut en eneste lottokupong. De har bare ført en langsiktig, god, sosialdemokratisk politikk for arbeid og velferd. Og det skal vi fortsette med.

155 Skagerak Energi er dels eid av Statskraft, dels av Grenlandskommunene. For ikke mange år siden ønsket Frp å selge og privatisere hele selskapet.

I dag kan alle se at selskapet bringer inn millioner av kroner hvert år til Grenlandskommunene. Opp mot 100 millioner årlig. Nylig ble det klart at Skien fikk et ekstraordinært utbytte på 10 millioner kroner. Det gjorde kommunen i stand til å vedta bygging av 64 nye sykehjemsplasser nå sist uke.

160 Men utbyttet er bare en av fordelene med offentlig eierskap. Offentlig eierskap betyr også økt stabilitet, lengre tidshorisont og større samfunnsforpliktelse. Både Skagerak, men også selskaper som Yara, sikrer stabilitet og trygghet for arbeidsplassene i Grenland. De blir motorer i næringsutviklingen i regionen.

165 Om en mørkeblå regjering fikk komme til makten, ville også denne tryggheten for arbeid og velferd stå i fare. Høyre og Frp går begge inn for statlig utsalg for godt over 60 milliarder kroner! Og det er bare statlige utsalg.

170 Et så massivt utsalg av offentlige verdier, vil ikke bare bety privatisering. Det vil i mange tilfeller bety salg til utlandet. Rett og slett fordi det ikke per i dag er nok norsk kapital til å kjøpe opp så mye.

175 Og ingen skal fortelle meg at utenlandske eierinteresser føler like stort samfunnsansvar som en offentlig eier. Det blir økt utrygghet. Mindre stabile rammevilkår for næringsvirksomhet. Dårligere vilkår for gründere. Arbeiderpartiet skal fortsatt være garantisten for et sterkt offentlig eierskap.

180 Med jevne mellomrom kommer det rop fra høyresiden om at det er for enkelt å være utenfor arbeidslivet. De har det for godt. Hadde de hatt litt dårligere råd, hadde de tatt seg sammen og kommet seg i arbeid.

185 De som sier dette, er gjerne de samme som vil ha færre reguleringer i arbeidslivet.

Lavere lønninger for ukvalifisert arbeidskraft.

190 Ingen skal være i tvil: En slik politikk er oppskriften på fattigdom. Det er oppskriften på økte forskjeller i samfunnet vårt. Alle taper på en slik politikk.

Arbeiderpartiets strategi er ikke å true syke folk med dårligere ytelser. Vi må se etter mulighetene den enkelte har for å bidra, framfor å lete etter grunner for hvorfor en ikke passer inn i arbeidslivet. Dette er hele grunnideen med NAV-
195 reformen og også avtalen om inkluderende arbeidsliv.

Jeg har møtt flere, med sterke historier, som nå er på vei tilbake til arbeidslivet gjennom en moderne skjermet sektor og tett oppfølging. Og jeg vil gjerne få skryte litt av det.

200

For skjermet sektor er ikke lengre bare tilrettelagte arbeidsplasser. Det er en moderne sektor hvor en ser hele mennesket. Tar tak i lese- og skrivevansker eller for den saks skyld fysisk fostring, ernæring og hvordan en skal håndtere sin egen økonomi.

205

Ti-tusenvis av personer som hadde stått i fare for å bli uføretrygdet, har fått jobb på denne måten! Hver med sin egen bro tilbake til arbeidslivet. Dette virker.

210 - og folkens, for vår bevegelse er dette et klassespørsmål! Det handler dypest sett om solidaritet. Alle har noe å bidra med. Dette er vår holdning til å være medmenneske. Vi skal måles på om vi klarer å ta vare på de som sliter også.

215 Hvordan vi skal inkludere flere i arbeidslivet - øke verdiskapningen - var et helt sentralt tema under Arbeiderpartiets landsmøte for tre uker siden.

Og noe av det viktigste landsmøtet gjorde var å vedta et krafttak mot ufrivillig deltid.

220

"Ufrivillig deltid" er jo egentlig bare en "fin" måte å si delvis arbeidsledig på.

Det handler om folk. Som ønsker å jobbe. Som vi har behov for i arbeidslivet. Men som ikke får så stor stilling som de ønsker. Det er en enorm sløsing med

ressurser.

Derfor vil Arbeiderpartiet foreslå lovendringer som skal gjøre noe med det. I dag er det mange som er ansatt i en lav stillingsprosent, men så går ekstravakt på
230 ekstravakt fordi arbeidsplassen jo egentlig trenger flere folk. Disse skal få krav på en stilling som speiler det de faktisk jobber.

Vi har vedtatt at dagens fortrinnsrett til heltidsstilling for de som jobber deltid, skal evalueres slik at vi kan sørge for at den blir reell.

235

Totalt har vi vedtatt ti ulike tiltak. Fordi utfordringene med ufrivillig deltid er ulike i ulike sektorer. Men dette er lange skritt i riktig retning.

240

Utenlandsk arbeidskraft er også viktig for å sikre velferden. Og vi skal være glade for at mange synes det er attraktivt å komme til Norge for å jobbe.

245 Men flere opplever å bli utsatt for sosial dumping.

Og er det noe vi ikke vil ha, er det et A- og B-lag i norsk arbeidsliv.

Fordi et A lag forblir et A lag og B laget rykker ned. Lavere lønn, mindre i
250 pensjon, mindre penger å rutte med.

Har du jobba lenge og knallhardt er sjansen for at du ikke orker å være lenger i arbeidslivet stor- du må over på trygd.

255 Da blir det som skal være billig for arbeidsgiveren - svært dyrt for samfunnet - og for den enkelte.

Derfor har fagbevegelsen kjempet en knallhard kamp mot sosial dumping. Og Regjeringen har fulgt opp med handlingsplaner og en rekke tiltak. Vi har fått
260 innført innsynsrett og solidaransvar, og vi har fått ID-kort i bygg og anlegg. Vi vil se på nye grep rundt vikarbyråene. Og vi er opptatt av at Arbeidstilsynet skal være sterkt og aktivt.

265 Flere av tiltakene er høyresida imot. Igjen er det ulike veivalg. Ulikt
samfunnssyn. Vil vi ha et samfunn der noe arbeid verdsettes veldig lavt? Vil vi
ha et samfunn hvor noen igjen må bøye nakken? A og B lag har en lei tendens til
å bli permanente. Og mitt svar er krystallklart: Vi må fortsette kampen mot
sosial dumping.

270

Fokuset på arbeidstakerrettigheter på Arbeiderpartiets landsmøte oppsto ikke i
275 et vakuum.

Vi ser stadige eksempler på at grunnleggende arbeidstakerrettigheter nå står
under sterkt press. Doble skift. Opptil 84 timers arbeidsuke. Overnatting i
bomberom i kjelleren.

280

Da Arbeiderpartiet i forrige periode satte en stopper for flere midlertidige
ansettelser og mer bruk av overtid, argumenterte Høyres representanter for at
dette var en "ren umyndiggjøring av arbeidstakerne". Hver enkelt måtte få inngå
egen avtale med sin arbeidsgiver. Det var best for arbeidstakeren.

285

Dette er kjente toner fra høyresiden.

Faktisk er det overraskende hvor lite høyresidens retorikk har endret seg i møte
med dagens moderne arbeidsliv.

290

For når høyresiden i 1887 argumenterte for hvorfor de var imot 10-timersdag og
60 timers arbeidsuke, lød det som følger:

" [Loven vil] træde i veien for at voxne mænd (..) selv bestemmer, hvorledes de
295 skal nyttiggjøre sin Tid".

Kjære venner:

Dagens utfordringer på arbeidsmarkedet krever moderne løsninger og ikke
300 politikk fra 1887!

Når Frp og de borgerlige roper på arbeidstilsynet og kontroll som svar på

305 Adecco-avsløringene, glemmer de et helt sentralt element: Nemlig at hadde det vært opp til dem hadde jo ikke arbeidstilsynet trengt å slå ned på en del slike saker - for det hadde vært lovlig!

310 Adecco-eksempelet vi så i vinter, er kanskje ekstremt. Men det står ikke alene. Fenomenet det er et eksempel på, brer stadig mer om seg.

315 Det er en stadig økt bruk av midlertidige ansettelser. Og en eksplosjonsartet økning i bruken av vikarbyråer - på alle nivåer.

Dette er med på å forvitte et arbeidsliv hvor fast ansettelse er hovedregelen.

320 Vi ser eksempler på at nyutdannede helsearbeidere søker jobb ved kommunens sykehjem, men får beskjed om å melde seg til vikarbyrået.

Det samme vikarbyrået som tilbyr henne til kommunen og ved samme sykehjem.

325 Dette må kommunepolitikerne ta et ansvar for. De som sitter og styrer i kommunene er arbeidsgivere. Og det arbeidsgiveransvaret tror jeg velgerne vil at våre lokalpolitikere skal ta.

330 Dette er ikke administrasjon - det er politikk og det må tilbake til kommunestyresalen.

Kjære venner.

335 Høstens valg blir et retningsvalg. Og kampen om samfunnsretning står like mye i hver enkelt kommune som i rikspolitikken. Også her i Skien.

For skal vi klare de store løftene framover, så holder det ikke bare å ha en statsminister fra Arbeiderpartiet. Vi trenger også sosialdemokratisk styre i kommunene.

340 For staten bygger ikke en eneste sykehjemsplass.

Ansetter ingen i hjemmetjenestene.

345

Starter ikke opp dagtilbud for demente.

Ansetter ikke lærerne i skolen.

350

Det er ikke staten som følger opp de som faller fra i videregående opplæring.

Her som ellers, så er det i kommunene og fylkene mye av velferden skapes.

355

Derfor trenger vi lokale og nasjonale politikere som drar i samme retning. Som har samme mål. Samme prioriteringer.

Her i Skien stiller Arbeiderpartiet med en sterk liste med Hedda Foss Five i spissen.

360

De vil ta ansvar for å bygge ut eldreomsorgen.

Ikke overlate ansvaret til markedet.

De vil satse på fellesskolen.

365

Ikke kommersielle privatskoler

De vil være gode og forutsigbare arbeidsgivere for kommunens ansatte.

370

Ikke sette arbeidsmiljøet i fare.

Kjære venner

375

Jeg begynte med å snakke om deltakelse. Og om de store omveltningene vi ser i Midtøsten.

380

Den muligheten til deltakelse og demokratiske rettigheter som de sloss for i Midtøsten i dag, den ser vi tegn på at vi tar for gitt her hos oss.

Valgdeltakelsen ved forrige kommunevalg i 2007, var på 61 %.

385 I antall betyr det at nesten 1, 4 millioner mennesker valgte å la være å bruke denne retten

Det er mange.

390 I Skien var valgdeltakelsen nede på 56,3 % ved forrige kommunevalg. Det betyr at svært mange opplevde at valget ikke var viktig.

Dette må Arbeiderpartiet ta på det aller største alvor!

395 For politikk handler jo om folks hverdag. Drømmene vi har. Det livet vi lever. De planene vi legger.

Bekymringen for unga eller for foreldrene våre. Om toget går når det skal eller om jeg klarer å betale regningene.

400

Om det blir noe av den idrettshallen som det lokale idrettslaget i lang tid har ønsket å bygge.

Kampen om samfunnsretningen står hele tiden, gjennom de små skrittene og valgene vi tar hver dag.

405

Det betyr noe om samfunnet beveger seg skritt for skritt i riktig retning og ikke skritt for skritt i gal retning.

410 Høstens valg vil derfor være et valg av samfunnsretning.

Jeg vil avslutte med noen ord som jeg tror veldig godt beskriver verdigrunnlaget for Arbeiderpartiets kandidater ved høstens valg og hundretusenvis av våre velgere og støttespillere. Olof Palme formulerte det slik i en tale 5. februar 1986:

415

Det vi vil ha er et samfunn med trygge mennesker som har overskudd til å dele

og gi av seg selv til andre mennesker. Det harde egoistiske samfunnet som er
svaret på høyresidens spørsmål, skaper utrygge mennesker som vender taggene
mot hverandre i sin ensomme uro over å bli en av de mange taperne i vinnernes
paradis. Vi dras mot det lyse og gode.

425

Kjære alle sammen!

Vi skal ha løsninger for morgendagen. Tro på framtida. Og med verdier i bunn
som aldri foreldes.

430

Kjære venner - gratulerer med dagen!

Kilde

www.arbeiderpartiet.no

435

Emner

1. mai-tale, Arbeiderbevegelsen, Arbeiderpartiet, Arbeidsløshet

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/valg-av-samfunnsretning>

440

445

450

455